

tarnoga režima; u ovoj prikazuje ostvarenje korporativne organizacije u zemljama demokratskoga režima: u Švajcarskoj, Holandiji, Belgiji i Francuskoj, a napose u Portugalu, koji tendira od autoritarnoga prema demokratskom režimu. Nadalje pisac izlaže koncepcije o korporativnoj organizaciji društva različitih idejnih struja i socijalnih pokreta, koji hoće ostvarenje korporativne organizacije u demokratskom duhu, te njihove konkretne programe, napose programe: kršćansko-socijalnoga smjera, socijalističko-sindikalističkoga i nekih političkih demokratskih stranaka. Na koncu raspravlja o osnovnim problemima korporativizma, koji se postavljaju u gospodarskom, socijalnom i političkom životu uvođenjem korporativnoga sistema, i to za sve tipove korporativne organizacije općenito; ti problemi čine srž sistematske nauke o korporativizmu. Izloživši do sada ostvarene oblike korporativne organizacije u različitim zemljama demokratskoga režima te programe različitih socijalnih struja i pokreta demokratskoga obilježja dolazi pisac do zaključka, da se korporativni sistem može ostvariti i unutar demokratskoga političkoga režima, bez povrede osnovnih načela demokracije, ali uz korekturu da demokratski režim bude izgrađen na socijalnoj a ne individualnoj osnovi. — Knjiga se dobiva u knjižarama i kod pisca: u Zagrebu, Malinova ul. 34.

R. Quiskamp: Der Gottesbegriff bei Tolstoj. IV—149 S. Paderborn, Verlag Ferd. Schöningh, 1937.

Pojam Boga kod Tolstoja ispituje se u ovoj monografiji po »kronološkoj« metodi. Taj je problem, doduše, već mnogo obradivan, ali još nikako nije raščišćen. Jedni misle da se o njemu uopće ne može apodiktički suditi, drugi drže da ga treba riješiti u smislu materijalističkog ili panteističkog monizma, a treći vjeruju da njegovo rješenje mora biti teističko. Pitanje je donekle otežčano tim što je Tolstoj 1901 godine bio izopćen iz ruske pravoslavne crkve, i to među ostalim zato što je tobože zabacio »osobnog i živog Boga«. Iz toga bi, naravno, trebalo zaključiti da je Tolstoj bio materijalist ili panteist. No tome se protive mnoga izvanjska svjedočanstva, po kojima ne može biti sumnje da je Tolstoj ipak sačuvao »vjeru u Boga«. Imamo, dakle, dva protivna mišljenja.

Pisac ove monografije stoga kronološki ispituje religijsko-filozofske tekstove kod Tolstoja, da na taj način u perspektivi dugotrajne ozbiljne borbe Tolstojeve pronade pravi smisao njegove »vjere u Boga«. Po njegovu je sudu Tolstoj uistinu bio vrlo sklon ateizmu i panteizmu. Naročito je oko 1860 godine ostavio utisak monistički raspoloženog skeptika i agnostika. Smrt njegovog brata značila je novi poticaj za razmišljanje i Tolstoj sad priznaje egzistenciju Boga na osnovi zakona uzročnosti koji po njemu ima apsolutnu vrijednost. Ali, obratno, tvrdi poslije i to da je Kant dokazao da o egzistenciji Boga ne može biti prave teoretske sigurnosti. Poriče također osobnost Božju, ali dakako samo zato što krivo misli da je tjelesnost sastavni dio pojma osobnosti. U svom odgovoru na bulu izopćenja opet izričito naglašuje svoju »vjeru u Boga« i svoju spremnost da Bogu služi; božanstvo Kristovo, naprotiv, najodlučnije zabacuje. I kasnije piše: Bog postoji; to ne treba dokazati — samo pokvaren čovjek može nijekati Boga.

Konačni se sud može ovako formulirati:

Na osnovi samih direktnih tekstova ne možemo apodiktički protumačiti Tolstojev pojam o Bogu, i to ni u monističkom ni u teističkom smislu. Ali opravdano naslućujemo iz načina na koji Tolstoj sudi o drugim religioznim pitanjima da kod njega ne može biti govora o monizmu.

Dr. Vilim Keilbach

C. Carbone: Circulus philosophicus seu objectionum cumulata collectio iuxta methodum scholasticam. Vol. V. Theodicea. In —8, VIII—633 pag. Taurini (Marietti) 1938. Stoji 25 lira.

Ovo je predzadnji svezak djela u kojem se sva pitanja obraduju isključivo po uzoru skolastičkog rješavanja poteškoća. I u pogledu ovog sveska ostajem kod svog suda što sam ga izrekao o ranijim svescima (vidi: Bogoslovska smotra 25, 1937, str. 435—346 i 26, 1938, str. 343).

Dr. V. K.

Uredništvo je primilo:

Od nakladne knjižare Herder & Co., Freiburg i. B.

Przywara Erich D. J.: Deus semper maior. Theologie der Exerzitien I. 1938, 8°, str. XVI + 256, RM. 4,20.

Meister Franz: Die Vollendung der Welt im Opfer des Gottmenschen, 8°, str. 256, 1938, RM 4.—.

Od nakladnog zavoda Müller & Seiffert, Breslau:

Rupčić fra Ivan: Entstehung der Franziskanerpfarreien in Bosnien und der Herzegowina und ihre Entwicklung bis zum Jahre 1878. Breslauer Studien zur historischen Theologie, Neue Folge, Band 2, 8°, str. IX + 170, RM 8,30.

Silić fra Rufin: Christus und die Kirche, Ihr Verhältnis nach der Lehre des hl. Bonaventura, Band 3, 1938, 8°, str. XVI + 268, RM 12,—.

Od nakladne knjižare Marietti u Torinu:

Jaussens-Morandi: Introductio Biblica seu Hermeneutica sacra in omnes libros veteris ac novi testamenti, edit. VII, 1937, 8°, str. IX + 429. Lit. 14,—.

Carbone Caesare: Circulus philosophicus seu objectionum cumulata collectio vol. IV. Psychologia, 1938, 8°, str. VIII + 900, Lit. 30.—.

Moretti Aloysius: Caeremoniale iuxta ritum romanum seu de sacris functionibus episcopo celebrante, assistente, absente, vol. VII, 1938, 8°, str. XVI + 560, Lit. 30.—.